

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองในประเทศไทย มีประวัติการเลี้ยงและมีการพัฒนาสายพันธุ์มาเป็นเวลานาน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเกษตรกรในชนบท มีทั้งเลี้ยงเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนและเพื่อเป็นรายได้เสริม ไก่พื้นเมืองเป็นไก่ที่เลี้ยงง่าย มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมและโรค ลงทุนน้อย ตลาดมีความต้องการสูง โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่างๆ เนื่องจากเนื้อไก่รสชาติดี หอมและเนื้อแน่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติของไก่พื้นเมืองโดยเฉพาะ ทำให้ความนิยมบริโภคไก่พื้นเมืองสูงตลอดปี ในท้องถิ่นต่างๆ จะมีลักษณะสายพันธุ์และรูปแบบการเลี้ยงไก่พื้นเมืองที่แตกต่างกัน จนถึงปัจจุบันสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมมากนัก มีการพัฒนาเป็นการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรมบางส่วน ส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติและไม่ได้เอาใจใส่ดูแลมากนัก (สุพจน์ , 2547) การเลี้ยงแบบหลังบ้าน โดยมากจะเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ ไก่จะอาศัยอยู่ตามใต้ถุนบ้าน ต้นไม้หรือชายคา โรงนา พันธุ์ไก่ที่เลี้ยงก็เป็นไก่สายพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมของไทย เช่น ไก่ตะกั่ว ไก่ฮูหรือไก่ชน เป็นต้น การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงเพื่อใช้ผลประโยชน์จากผลผลิต กล่าวคือ จะได้รับอาหารที่มีโปรตีน ไขมัน วิตามินในราคาถูก ซึ่งการเลี้ยงในลักษณะนี้ทำให้ ไก่พื้นเมืองให้ผลผลิตต่ำ มีอัตราการตายสูง แล้วยังเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคระบาด ส่งผลให้ไก่พื้นเมืองเจริญเติบโตช้า และขีดความสามารถทางด้านพันธุกรรมต่ำ เนื่องจากไม่มีการควบคุมการผสมพันธุ์ ทำให้ไก่พื้นเมืองมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด รายได้จากการขายไก่ที่ควรจะได้ก็ลดลงด้วยรวมทั้งปริมาณไก่พื้นเมืองก็ไม่เพียงพอสำหรับการบริโภคของเกษตรกร

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 ได้มียุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ในด้านนโยบายงานวิจัยของกรมปศุสัตว์จึงมุ่งเน้นงานวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ และพัฒนาเทคโนโลยีด้านสุขภาพสัตว์ และการผลิตสัตว์ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของเกษตรกรใน

แต่ละภูมิภาค เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการปศุสัตว์ของประเทศ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และผู้ผลิตอาหารสัตว์สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน มีความสุข และสนับสนุนการเป็นครัวของโลก ซึ่งมีแผนการวิจัยด้านปศุสัตว์ โดยมีการวิจัยและพัฒนาระบบการเลี้ยงสัตว์ในเชิงเศรษฐกิจพอเพียง วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเลี้ยงสัตว์แบบพื้นบ้าน (ปศุสัตว์, กรม. 2552) จึงได้มีโครงการส่งเสริมให้เลี้ยงไก่พื้นเมือง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรรายย่อย และส่งเสริมในด้านเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ปีก โดยจัดทำโครงการพัฒนารูปแบบการเลี้ยงและการจัดการที่ลดความเสี่ยงต่อโรคไข้หวัดนกและโรคระบาดอื่นในไก่พื้นเมือง ซึ่งเป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคระบาด เพิ่มผลผลิตของไก่พื้นเมืองให้สูงขึ้น และมีสุขภาพดี ทนทานต่อโรค รวมถึงให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงการจัดการที่ถูกต้อง (ปศุสัตว์, 2552)

จากการวิจัยพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้กับเกษตรกร เพื่อนำเทคโนโลยีไปใช้ตามลักษณะการเลี้ยงในกิจกรรมของตน แต่การเลี้ยงไก่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกษตรกรมีการปฏิบัติที่ไม่ต่อเนื่อง และเลิกปฏิบัติเมื่อจบโครงการ ทำให้อัตราการผลิตไก่พื้นเมืองมีไม่เพียงพอต่อการบริโภคในชุมชน เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ไม่แน่นอน นอกจากนี้เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงและการจัดการ ฟาร์ม มีการเลี้ยงแบบผิดวิธี ขาดการดูแลเอาใจใส่ ไม่เคยให้ความสนใจต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงผลผลิตไก่ของตนเอง เช่น การให้อาหารเสริม และการทำวัคซีน (สุชนและคณะ, 2547) รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญในปัญหาการตายของไก่จากโรคระบาด

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อระดับการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อระดับการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร รวมถึงศึกษาด้านปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้มีประสิทธิภาพ สามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน ช่วยเสริมสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองจังหวัดเชียงใหม่

3. สมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมและความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีความสัมพันธ์ต่อระดับการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

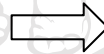
1. ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

- อายุ
- ระดับการศึกษาสูงสุด
- รายได้จากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของครัวเรือนทั้งหมดต่อปี
- ขนาดของพื้นที่ในการใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง
- วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
- ประสบการณ์การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ตั้งแต่เริ่มเลี้ยงจนถึงปี พ.ศ. 2553
- จำนวนไก่พื้นเมืองทั้งหมดเฉลี่ยต่อรอบการเลี้ยง 1 ปี
- การติดต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
- การเข้ารับการอบรมด้านปศุสัตว์
- การได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ระดับการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

- ระดับต่ำ (พื้นบ้าน)
- ระดับกลาง
- ระดับสูง

5. ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ในการที่จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการส่งเสริมด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนและเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม หรือพัฒนาเป็นอาชีพหลักต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองของจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่อื่นๆ ที่มีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองต่อไป

6. นิยามศัพท์

เทคโนโลยี หมายถึง ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการผลิตและการจัดการไก่พื้นเมืองให้เกิดประโยชน์โดยสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

เทคโนโลยีในระดับพื้นบ้านหรือระดับต่ำ (Traditional or Low Technology) หมายถึง ด้านลักษณะการเลี้ยงไก่แบบปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ ด้านสายพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ไม่มีการแยกผสมพันธุ์ มีการผสมแบบคละกัน แม่ไก่ฟักไข่พร้อมกันทีละ 2 - 3 ตัวในรังเดียวกัน ซึ่งไม่สามารถทราบได้ว่าลูกที่เกิดมาจากแม่พันธุ์ตัวไหน ด้านการให้อาหาร ให้เป็นบางครั้งและปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ ด้านโรงเรือนและอุปกรณ์ ไม่มีโรงเรือนที่เพาะพันธุ์ ไม่ที่อนุบาล ด้านการป้องกันโรค ไม่ได้รับการทำวัคซีน ไม่สามารถแยกไก่ที่เป็นโรคออกจากฝูงได้

เทคโนโลยีระดับกลาง (Intermediate Technology) หมายถึง ด้านลักษณะการเลี้ยงไก่แบบปล่อยและยังด้านสายพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ได้เอาสายพันธุ์มาจากแหล่งอื่นทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ สามารถทราบได้ว่าลูกไก่มาจากพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ตัวไหนและสามารถนำมาขยายพันธุ์ใหม่ได้ เนื่องจากทราบประวัติพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ด้านการให้อาหาร มีการให้อาหารเข้า เย็น อย่างสม่ำเสมอ ด้านโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง มีกรงและเล้าแบบถาวรและไม่ถาวร มีสุ่มไก่ ด้านการป้องกันโรค มีการทำวัคซีนเป็นบางครั้ง แต่ไม่มีการบันทึกประวัติการทำวัคซีน

เทคโนโลยีระดับสูง (High Technology) หมายถึง ด้านลักษณะการเลี้ยงไก่แบบมีโรงเรือนถาวร มีป้ายเข้าออก มีที่จุ่มน้ำยาฆ่าเชื้อ มีรองเท้าบูทใส่เข้าออกฟาร์ม ด้านสายพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ มีการบันทึกรหัสพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ติดปีกหรือข้อเท้า เมื่อลูกไก่เกิดมาได้ นำขึ้นกรงอนุบาล โดยเขียนชื่อประวัติ ติดหน้ากรงอนุบาล เมื่อลูกไก่โตมาจะมีการบันทึกรหัสติดที่ปีกหรือข้อ

เท่า ด้านการให้อาหาร มีการให้อาหารอย่างสม่ำเสมอ มีที่ให้น้ำ วิตามิน และมีรางน้ำ รางอาหารแยก เป็นสัดส่วนในแต่ละกรงหรือเล้า ด้านโรงเรือนและอุปกรณ์ มีกรงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ กรงอนุบาล ลูกไก่และมีกรง หรือเล้า ไก่รุ่นมีการแยกเพศผู้เพศเมีย มีโรงเรือน แบบถาวร ด้านการป้องกันโรค มีการทำวัคซีนครบตาม โปรแกรมและมีการบันทึกการทำวัคซีน ทำความสะอาดฟาร์มทุกเดือน และ มีการทำบันทึกสมุดบันทึกการเข้าออกฟาร์ม

ไก่พื้นเมือง หมายถึง ไก่ที่เกษตรกรเลี้ยงตามบ้านทั่วไป มีสายพันธุ์ตามแต่ละท้องถิ่น โดยไม่รวมถึงไก่ชน ไก่พันธุ์ไข่ และไก่พันธุ์เนื้อ

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเลี้ยงไก่พื้นเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved